

Bezoekadres
Koningsplein 3
5721 GJ Asten

Postadres
Postbus 290
5720 AG Asten

T (0493) 671 212
F (0493) 671 213

www.asten.nl
gemeente@asten.nl

Meer weten?

Neem dan contact op met de gemeente Asten
via tel. (0493) 671 212.

RATTEN VOORKOMEN EN BESTRIJDEN

In deze folder vindt u alle belangrijke informatie over de bruine en de zwarte rat en wat u kunt (laten) doen om ze te bestrijden.

Voorkom rattenoverlast

Eeuwenlang heeft de mens met allerlei middelen getracht om de rat uit te roeien. De rat is er echter nog steeds en zal nooit volledig verdwijnen. Dat is niet erg, want de rat maakt ook deel uit van ons ecosysteem. Wij moeten echter voorkomen dat ratten fors in aantal toenemen en een probleem gaan vormen. Veel mensen moeten er niet aan denken om een rat tegen te komen. Toch bestaat die kans, u kunt ze zelfs in huis krijgen. Om dat te voorkomen zijn preventieve maatregelen belangrijk. Want voorkomen is beter dan bestrijden.

Ratten bestrijden met vergif

Rattenbestrijding is een vak apart. Ratten zijn namelijk slimme beesten en eten niet zomaar vergif. Bovendien is er bij ondeskundig en veelvuldig gebruik van vergif een grote kans dat de ratten hiertegen resistent worden. Laat de bestrijding van ratten met vergif daarom over aan professionele ongediertebestrijders.

Ratten bestrijden met vangmiddelen

Zelf ratten vangen is ook een mogelijkheid. Om dit met succes te kunnen doen, is enige kennis over de leefwijze en het gedrag van deze dieren onmisbaar. Deze folder geeft hierin meer inzicht.

Veiligheid

Let bij het vangen van ratten allereerst op veiligheid!

De zwarte en de bruine rat

Als de media over rattenoverlast schrijven, gaat het meestal over zwarte ratten. Behalve de zwarte rat neemt in ons land ook de bruine rat in aantal toe. Beide soorten ratten staan bekend als ziekteoverbrengers. Onder andere van de ziekte van Weil, het hantavirus, tularemie, de pest en rattenbeetkoorts. Pak daarom nooit met blote handen een rat op, maar draag handschoenen.

De zwarte rat

Lengte:
16-24 centimeter

Kleur:
grijsig bruin en/of zwart

Deze rattensoort houdt van warmte en leeft vooral in gebouwen zoals op veehouderijen en bij graanoverslagbedrijven. Hij is snel en kan goed klimmen en springen. Hij leeft in groepen van twintig tot zestig dieren. De zwarte rat maakt piepende, krijsende en schreeuwende geluiden. Hij is hoofdzakelijk 's nachts actief. Hij is een alleseter, maar heeft een voorkeur voor granen en ander plantaardig materiaal. Zo eet hij graanproducten, peulvruchten, fruit, maïs, insecten en kleine dieren zoals muizen, vogels en zelfs vis. De zwarte rat maakt nesten in of nabij gebouwen, zoals in de spouw, scheuren in muren, in kruipruimtes, onder rommelhopen, in oude vogelnesten of nestkasten. Hij heeft een voorkeur voor hoger gelegen plekken.

In een geschikte leefomgeving plant de zwarte rat zich gedurende het hele jaar voort. Het dier kan vier jaar oud worden, maar wordt meestal niet ouder dan anderhalf jaar.

Hoe constateert u dat er zwarte ratten aanwezig zijn?

- De rat laat op zijn looproute vetvegen (veroorzaakt door buiksmear) achter, langs muren, op vloeren en op balken.
- Vraatsporen. Graankorrels eet de zwarte rat op tot er slechts een eindstukje van over is en maïskorrels laat hij gehalveerd of helemaal leeggegeten achter.
- Knaagsporen op allerlei materialen, zoals elektriciteitskabels, verpakkingen, isolatiemateriaal en pvc-waterleidingbuizen.
- Uitwerpselen: keutels van 4-5 mm dik en 9-12 mm lang (banaanvormig), ook op veelgebruikte looproutes tussen nest-, eet- en drinkplaatsen.
- Zwarte ratten zijn op plekken waar er veel voorkomen ook overdag te zien.

De bruine rat

Lengte:
18-25 centimeter
Kleur:
geel- of grijsbruin

Zijn leefgebied is meestal in de buurt van voedselbronnen. Hij voelt zich thuis in kelders, kruipruimtes, schuren, stallen, graan- en houtopslagplaatsen, aan de rand van sloten en dijken, onder de grond in uitgebreide holen en in de buurt van riolen en ander vervuild water. De grootte van zijn leefgebied is afhankelijk van het voedselaanbod. Hij verdedigt zijn territorium tegen vreemde ratten en maakt daarbij krijsende geluiden. U kunt dus ook horen of er ratten zijn. Bruine ratten zijn voornamelijk 's nachts actief. Het zijn alleseters. Ze eten onder andere graan, zaden, groente, vogels, vis, kikkers, jonge zoogdieren, vogeleieren en aas. Ratten zijn intelligent en leven in sociale groepen. Dus als u één rat ziet, zijn er waarschijnlijk meer in de buurt.

Bruine ratten planten zich het gehele jaar door voort en de vermeerdering gaat snel. Goede rattenbestrijding is daarom een kwestie van de zaak bijhouden. Een bruine rat wordt maximaal twee jaar oud.

Hoe constateert u dat er bruine ratten aanwezig zijn?

- Knaagsporen op allerlei materialen, zoals elektriciteitskabels, verpakkingen, isolatiemateriaal en pvc-waterleidingbuizen.
- Uitwerpselen: keutels van 5-7 mm dik en 12-22 mm lang, ook op veelgebruikte looproutes tussen nest-, eet- en drinkplaatsen.
- Pootafdrukken (net kleine handjes) in plassen die na een regenbui drooggefallen zijn en in los zand.
- Holen en hopen vers uitgegraven zand. Bruine ratten zijn echte gravers.
- Looproutes: te herkennen aan vast aangelopen zand en aan van de vacht afkomstig vet dat aan gaten in hout of steen achterblijft waar ze zich doorheen hebben gewrongen.

Ratten bestrijden: wat doet de gemeente?

Iedere rat die wordt uitgeschakeld, is alleen al belangrijk vanwege het feit dat die zich niet meer kan voortplanten. De gemeente Asten vindt het van groot belang dat naast bestrijding met vergif ook de ouderwetse manier van bestrijding met klemmen en vangkooien wordt toegepast. Ten opzichte van bestrijding met vergif heeft deze methode de volgende voordelen:

- één fout wordt de rat al fataal;
- vangen is beter voor het milieu;
- het aantal gevangen ratten geeft inzicht in de omvang van het probleem.

De gemeente voert zelf geen bestrijding uit. Particulieren zijn sinds 2007 zelf verantwoordelijk voor het voorkomen en bestrijden van ratten op eigen terrein. De gemeente rekent het echter tot haar taak om in te grijpen als er gevaar dreigt voor de volksgezondheid. Wij stellen het op prijs als u de aanwezigheid van ratten bij ons meldt, zodat wij inzicht hebben in de plaatsen waar concentraties ratten aanwezig zijn. Als u problemen met ratten hebt, kunnen wij u adviseren. Zo nodig verwijzen wij u door naar een gespecialiseerd bestrijdingsbedrijf. De gemeente controleert of veehouderijbedrijven de milieuvoorschriften voor ongediertebestrijding voldoende naleven. Wij zien erop toe dat er naast vergif op strategische plaatsen ook vangmiddelen staan opgesteld. Bij bedrijven die in dat opzicht nalatig zijn, gaan wij over tot handhaving.

Wat kunt u zelf doen?

Een aantal vangmiddelen is op grond van de Flora- en Faunawet verboden. De vallen die in winkels verkocht worden, zijn wettelijk toegestaan. Gaat u vangmiddelen plaatsen? Zet ze dan op plaatsen waar de ratten hun loop hebben of waar ze binnenkomen. U kunt voor zwarte ratten dezelfde middelen gebruiken als bij de bruine rat.

Klemmen

Let op: ratten zijn argwanend. Om te voorkomen dat een klem voor de rat te veel opvalt, kunt u er een laagje droog zand overheen strooien. Leg de klem vast met een draad, zodat de rat er niet mee weg kan lopen. U zult hoofdzakelijk jonge ratten vangen, omdat deze nog onervaren zijn. Omdat ratten slimme dieren zijn, vergt het vangen ervan vindingrijkheid. Zelfs al denkt u dat er in uw omgeving geen ratten zijn, dan nog kan het geen kwaad om op strategische plaatsen enkele klemmen te plaatsen.

Vangkooien

Behalve klemmen kunt u ook vangkooien zetten. Zo'n kooitje is van een stuk gaas ook eenvoudig zelf te maken. In het kooitje legt u aas, het liefst iets wat goed ruikt. Achter de rat valt een klep dicht, zodat hij opgesloten zit.

Er zijn ook doorloopkooien in de handel. Deze bevatten twee schuiven/kleppen die voor en achter de rat tegelijkertijd dichtvallen. Hier lopen oude ratten ook in omdat ze de open uitgang zien. Doorloopkooien zijn effectief te gebruiken tussen twee gebouwen, die niet te ver van elkaar staan. U plaatst een doorloopkooi tegen een muur en sluit de verdere doorgang zodanig af dat de ratten door de kooi moeten om hun weg te kunnen vervolgen. Het is de bedoeling dat u een gevangen rat op een humane wijze doodt.

Vangmiddelen voor zwarte ratten plaatsen

Om zwarte ratten te vangen, moet u de hoogte in. Plaats klemmen en vangkooien op balken en richels waar de ratten regelmatig overheen lopen. Denk eraan om deze vangmiddelen vast te maken, zodat ze niet naar beneden vallen als er een rat in komt.

Voor het vangen van zwarte ratten zijn er speciale klemmen, die ook veilig zijn voor u om te zetten (zie foto's). Zwarte ratten zijn voorzichtiger dan bruine. Het kan best enkele weken duren voordat ze in de val lopen.

Als u nog geen zwarte ratten hebt gesignaleerd, maar deze wel verwacht, kunt u nestkasten, gevuld met hooi en voorzien van een afsluitbare opening, in uw schuur ophangen. Zodra de opening met hooi is dichtgestopt, is de kast bewoond. Omdat ratten sociale dieren zijn die elkaars gezelschap zoeken, zitten er dan overdag meestal een aantal in.

1

druk de beugel omlaag

2

druk door

3

als de beugel klikt, staat de klem op scherp

4

zet de klem op een balk (zet hem goed vast)

Vangmiddelen voor bruine ratten plaatsen

Ratten steken niet graag een open plek over. Ze zoeken dekking langs muren, struiken of in hoog gras. Het zijn goede klimmers, maar ze kiezen het liefst de gemakkelijkste weg. Houd daarmee rekening bij het plaatsen van de klemmen. Zet klemmen bij een gat of spleet waar de rat doorheen moet om zijn weg te kunnen vervolgen. U kunt ook zelf goede vangplaatsen creëren door haaks op muren schotjes met een gat erin te plaatsen of gaas te spannen waar de ratten op enkele plaatsen onderdoor kunnen kruipen. U hoeft dan geen lokaas op de klem te doen, want de rat komt toch wel.

Veiligheidsmaatregelen

De meeste rattenklemmen werken op dezelfde wijze als de bekende muizenklem. Alleen de uitvoering is groter. Zorg ervoor dat u niet zelf tussen een klem komt. Let ook op dat kinderen, huisdieren of andere dieren niet in een klem kunnen komen. Zet de klem op de palm van uw hand en houd de beugel van de klem vast totdat u de klem vastgezet hebt. Voor het vangen van volwassen bruine ratten zijn de klemmen die in de handel zijn aan de kleine kant.

1

pak de klem aan de zijkant vast

2

druk de beugel naar achteren en houd hem vast

3

steek de borging door het plaatje (blijf daarbij de beugel vasthouden!)

4

de klem staat, maar moet nog scherpgezet worden

5

stel de klem scherp

6

de klem staat scherp

7

zet de klem (en leg hem vast)

Voorkomen is beter dan bestrijden

Bestrijding van ratten heeft slechts zin als u ook preventieve maatregelen neemt. De beste bestrijdingsmethode is nog altijd preventie.

- Een plek zonder eten en schuilgelegenheid is voor ratten onaantrekkelijk.
- Gun ratten geen hartelijke ontvangst, maar sluit vuilnisbakken en containers goed af.
- Vermijd afvalhopen waar voedsel in zit en kijk uit met overtollig strooien van voer.
- Zorg ervoor dat wanneer u dieren houdt, ratten niet in of onder de hokken kunnen komen.
- Ratten kunnen lange gangen onder funderingen en vloeren door graven om op de gewenste bestemming te komen. Ze knagen zonder veel moeite gaten in gaas van metaal.
- Houd er rekening mee dat jonge ratten aanvankelijk niet veel groter zijn dan een muis en op die manier door kleine openingen binnen kunnen komen.
- Voer de vogels buiten 's winters zo vroeg mogelijk, zodat er geen restanten blijven liggen na de schemering. Bij avond en nacht wordt vogelvoer rattenvoer.
- Kijk ook uit dat u de eenden in het park of de dieren in het hertenkamp niet te veel brood voert. Wat er 's avonds nog ligt, is een welkome voedselbron voor ratten. Ze zullen steeds terugkomen.
- Probeer ook te vermijden dat er in uw tuin spullen zijn, waar de ratten zich in of onder kunnen verbergen.